

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

/Роман ГРЕШКО/

«27» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК І МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА»

вибіркова

Освітньо-професійна програма: Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Факультет: економічний

Мова навчання: українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Центральний банк і монетарна політика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 03.04.2023 року, протокол № 3, та введеної в дію наказом ректора № 118 від 03.04.2023 р.

Розробник: **Ткач Євген Вікторович**, доцент кафедри фінансів і кредиту, кандидат економічних наук, доцент

Викладач: **Ткач Євген Вікторович**, доцент кафедри фінансів і кредиту, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП _____ **Наталія БАК**

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ **Петро НІКІФОРОВ**

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради _____ **Ірина НИКИФОРАК**

Мета навчальної дисципліни: поглибити теоретичні та практичні знання з проблематики функціонування центрального банку і дії трансмісійного (передатного) механізму та інструментів монетарної політики, а також сформувати професійні навички щодо оцінки впливу монетарної політики на діяльність економічних суб'єктів в Україні. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набутти додаткових загальних і фахових компетентностей, які розширяють їхні можливості для професійної самореалізації, зокрема щодо розуміння впливу монетарної політики на рівень цін, валютний курс, зайнятість ресурсів, економічне зростання, стан фінансових ринків, макроекономічне середовище та добробут людей.

Пререквізити. Навчальні дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Центральний банк і монетарна політика», - це «Економічна теорія», «Вступ у спеціальність», «Макроекономіка», «Гроші і кредит», «Фінанси» та «Банківська система». Навчальна дисципліна «Центральний банк і монетарна політика» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухачами освіти паралельно із такою дисципліною як «Фінансовий ринок». Вивчення дисципліни «Центральний банк і монетарна політика» є основою для засвоєння інших вибірових дисциплін.

Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Центральний банк і монетарна політика» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

- інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або в процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

- загальні та фахові компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК13. Здатність забезпечити доступ усіх економічних суб'єктів до якісних фінансових послуг з використанням сучасних технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

- програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

- ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
- ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
- ПР25. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для забезпечення інклюзивності фінансових послуг через широке застосування технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумково го контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна ф.н.	III	V	3	90	2	15	30	-	-	45	-	Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
1	2	л	п	лаб.	інд	с.р.
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. «Центральний банк та сфера монетарного регулювання»					
Тема 1. Походження, функції, основні цілі та напрями діяльності центральних банків. Поняття незалежності та транспарентності центральних банків. Мета: розглянути теоретичні засади сутності центрального банку, його походження, функції, основні цілі та напрями діяльності, а також особливості незалежності та транспарентності центральних банків.	9	1	4			4
Тема 2. Національний банк України – історія становлення, правовий статус, керівні органи та організаційна структура. Мета: розглянути особливості становлення, історію, правовий статус, керівні органи та організаційну структуру Національного банку України.	9	1	2			6
Тема 3. Центральний банк – фінансовий агент уряду	9	2	2			5

<p>та банк банків. Сутність банківського нагляду. Мета: розглянути теоретичні основи та сутність діяльності центрального банку, як фінансового агента уряду та банку банків, а також поняття та сутність банківського нагляду.</p>						
<p>Тема 4. Сфера монетарного регулювання: грошовий обіг, фінансовий (грошовий) ринок, грошова маса, грошова система та рівень монетизації економіки. Мета: розглянути теоретичні засади сфери монетарного регулювання, а також сутність грошового обігу, фінансового (грошового) ринку, грошової маси, грошової системи та рівня монетизації економіки.</p>	9	2	4			3
<p>Тема 5. Теоретичні основи монетарної (грошово-кредитної) політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підхід. Монетарні експансія та рестрикція. Мета: розглянути теоретичні основи монетарної (грошово-кредитної) політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підходи до її реалізації, а також особливості монетарної експансії та рестрикції.</p>	9	2	4			3
Разом за ЗМ1	45	8	16			21
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. «Інструменти монетарної політики та її вплив на рівень інфляції, валютний курс та економічне зростання»					
<p>Тема 6. Трансмісійний (передатний) механізм та інструменти монетарної політики. Мета: розглянути теоретичні засади дії трансмісійного (передатного) механізму монетарної політики, його канали, а також сутність види та специфіку інструментів монетарної політики.</p>	9	2	4			3
<p>Тема 7. Поняття, види та канали емісії грошей. Політика рефінансування. Мета: розглянути теоретичні засади здійснення емісії грошей, її види та канали, а також особливості політики рефінансування комерційних банків в сучасних умовах.</p>	9	1	2			6
<p>Тема 8. Платіжний баланс держави. Валютний курс, валютний ринок, мультивалютність, золотовалютні резерви та валютне регулювання. Мета: розглянути теоретичні основи сутності валютного курсу, валютного ринку, мультивалютності, золотовалютних резервів та валютного регулювання, а також особливості взаємозв'язку валютного курсу з платіжним балансом держави.</p>	9	1	4			4
<p>Тема 9. Інфляційний механізм та антиінфляційна політика держави. Сутність інфляційного таргетування. Мета: розглянути теоретичні аспекти інфляційного механізму, причина і наслідки інфляції та дефляції, особливості антиінфляційної політики держави, а також сутність інфляційного таргетування.</p>	9	1	2			6
Тема 10. Становлення та розвиток монетарної	9	2	2			5

політики в Україні. Взаємозв'язок та необхідність координації монетарної та фінансової політики, вплив на сталий розвиток економіки. Мета: розглянути особливості і специфіку становлення та розвитку монетарної політики в Україні, а також теоретичні засади сутності взаємозв'язку та необхідності координації монетарної та фінансової політики в сучасних умовах.						
Разом за ЗМ 2	45	7	14			24
Усього годин	90	15	30			45

Тематика лекційних занять з переліком питань

п/п	Назва теми (завдання)
1	<p>Тема: Походження, функції, основні цілі та напрями діяльності центральних банків. Поняття незалежності та транспарентності центральних банків.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та правовий статус центрального банку. 2. Еволюційний та директивний шляхи утворення центральних банків. Історія створення центральних банків різних країн світу. Історія грошей. 3. Основні цілі та напрями діяльності центральних банків. Капітал ЦБ. 4. Функції ЦБ. 5. Поняття незалежності центральних банків. Бельгійська (Брюссельська) конференція 1920 р. – концепція незалежності центральних банків. Показники оцінки незалежності центральних банків: індекс Цукермана та ін. 6. Поняття та суть транспарентності ЦБ. <p>Тема: Національний банк України – історія становлення, правовий статус, керівні органи та організаційна структура.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія становлення Національного банку України. 2. Правовий статус та цілі діяльності Національного банку України. Закон України «Про НБУ». 3. Функції та операції НБУ. 4. Керівні органи Національного банку України: порядок призначення та звільнення. 5. Організаційна структура Національного банку України. Структурні підрозділи НБУ.
2	<p>Тема: Центральний банк – фінансовий агент уряду та банк банків. Сутність банківського нагляду.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ЦБ – банк уряду: касове, кредитне і розрахункове обслуговування. 2. Операції ЦБ з державними цінними паперами. 3. ЦБ – банк банків і кредитор останньої інстанції. Сутність кредитування (рефінансування) комерційних банків. 4. Поняття банківського регулювання та банківського нагляду. Базельський комітет з питань банківського нагляду. Принципи, види та методи банківського нагляду. Особливості пруденційного нагляду. 5. Реєстрація та ліцензування комерційних банків. Встановлення нормативу обов'язкових резервів. 6. Установлення нормативів діяльності для комерційних банків (капіталу, ліквідності, кредитних операцій, операцій з цінними паперами, валютної позиції).
3	<p>Тема: Сфера монетарного регулювання: грошовий обіг, фінансовий (грошовий) ринок, грошова маса, грошова система та рівень монетизації економіки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грошовий обіг, модель грошового обороту та суб'єкти грошових відносин. 2. Грошова маса та її структура за агрегатами. 3. Грошова система, її еволюція та види. 4. Рівняння Фішера та швидкість обігу грошей: класичний, кейнсіанський та інституціональний підходи.

	<p>5. Грошово-кредитний ринок і процентна ставка як ціна грошей.</p> <p>6. Попит на гроші та фактори, що його визначають.</p> <p>7. Процес формування пропозиції грошей. Депозитний, кредитний та грошовий мультиплікатори.</p> <p>8. Рівень монетизації економіки, взаємозв'язок з грошовим мультиплікатором і мультиплікатором інвестицій (ремонетизаційні та демонетизаційні процеси). Розвиток фінансово-кредитного сектору, банківської системи та інвестиційного ринку.</p>
4	<p>Тема: Теоретичні основи монетарної (грошово-кредитної) політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підхід. Монетарна експансія та рестрикція.</p> <p>1. Поняття та суть монетарної політики.</p> <p>2. Стратегічні, операційні (проміжні) і тактичні цілі монетарної політики.</p> <p>3. Теоретичні аспекти монетарної політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підхід.</p> <p>4. Види монетарної політики: Монетарна експансія та монетарна рестрикція.</p> <p>5. Особливості та характеристика стимулювальної монетарної політики.</p> <p>6. Особливості та характеристика стримувальної монетарної політики.</p>
5	<p>Тема: Трансмісійний (передатний) механізм та інструменти монетарної політики.</p> <p>1. Поняття трансмісійного (передатного) механізму монетарної політики.</p> <p>2. Основні канали трансмісійного механізму монетарної політики: процентний, валютного курсу, кредитний, грошовий, цін активів, очікувань.</p> <p>3. Поняття інструментів монетарної політики, їх види: загальні і селективні, адміністративні і ринкові, дискреційні і недискреційні та ін.</p> <p>4. Регулювання офіційної облікової ставки</p> <p>5. Мінімальні резервні вимоги і особливості їх застосування</p> <p>6. Операції з цінними паперами на відкритому ринку</p> <p>7. Особливості застосування інструментів монетарної політики.</p>
6	<p>Тема: Поняття, види та канали емісії грошей. Політика рефінансування.</p> <p>1. ЦБ – емісійний центр держави. Поняття емісії грошей.</p> <p>2. Види емісії грошей: первинна (безготівкова), вторинна (готівкова).</p> <p>3. Особливості здійснення готівкової емісії.</p> <p>4. Канали безготівкової емісії грошей:</p> <p>4.1. Банківський (кредитний) канал емісії грошей,</p> <p>4.2. Фондовий канал емісії грошей,</p> <p>4.3. Валютний канал емісії грошей.</p> <p>5. Політика рефінансування: овернайт, кількісний і процентний тендери, операції прямого і зворотного РЕПО, СВОП-операції, ломбардне кредитування, стаб-кредити та ін.</p> <p>Тема: Платіжний баланс держави. Валютний курс, валютний ринок, мультивалютність, золотовалютні резерви та валютне регулювання.</p> <p>1. Поняття валюти. Валютні цінності. Резервні валюти. Рівень мультивалютності (доларизації) економіки.</p> <p>2. Валютний курс (номінальний та реальний, плаваючий та фіксований).</p> <p>3. Валютний ринок і валютні операції. Світовий валютний ринок (форекс), ринок криптовалют і ринок банківських металів.</p> <p>4. Фактори впливу на валютний курс. Взаємозв'язок із платіжним балансом.</p> <p>5. Платіжний, торговельний та розрахунковий баланс держави.</p> <p>6. Золотовалютні резерви та їх структура</p> <p>7. Валютне регулювання: девальвація, ревальвація, валютні інтервенції та ін.</p> <p>8. Співробітництво з міжнародними фінансово-кредитними організаціями: МВФ, Світовий банк, ЄБРР та ін.</p> <p>9. Еволюція світової валютної системи.</p> <p>10. Фондовий ринок і фондові індекси. Взаємозв'язок з ринком інвестицій та валютним ринком.</p>

7	<p>Тема: Інфляційний механізм та антиінфляційна політика держави. Сутність інфляційного таргетування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інфляції та дефляції. Види інфляції. Характеристика помірної, галопуючої та гіперінфляції. 2. Методи вимірювання інфляції: індекси Ласпейраса, Пааше та Фішера. 3. Показники сфери цін: індекс споживчих цін (ІСЦ), індекс-дефлятор ВВП та ін. 4. Причини інфляції: інфляція попиту та інфляція пропозиції (витрат). 5. Соціально-економічні наслідки інфляції. 6. Взаємозв'язок між інфляцією, безробіттям та економічним зростанням: кейнсіанський (модель Філіпса) та класичний підходи. 7. Антиінфляційна політика держави: монетарні, фіскальні та інституціональні аспекти. 8. Суть монетарного, валютного та інфляційного таргетування: особливості застосування.
8	<p>Тема: Становлення та розвиток монетарної політики в Україні. Взаємозв'язок та необхідність координації монетарної та фіскальної політики, вплив на сталий розвиток економіки..</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку монетарної політики в Україні. 2. Інституціональне середовище монетарної політики. 3. Взаємодія (взаємозв'язок) монетарної та фіскальної політики: суперечливість цілей. 4. Необхідність координації інструментів монетарної та фіскальної політики в системі державного регулювання економіки (актуалізація з 80-х років ХХ ст.). 5. Особливості взаємозв'язку та координації монетарної та фіскальної політики в Україні в сучасних умовах.

Тематика практичних занять з переліком питань

п/п	Назва теми (завдання)
1	<p>Тема: Походження, функції, основні цілі та напрями діяльності центральних банків. Поняття незалежності та транспарентності центральних банків.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та правовий статус центрального банку. 2. Еволюційний та директивний шляхи утворення центральних банків. Історія створення центральних банків різних країн світу. Історія грошей. 3. Основні цілі та напрями діяльності центральних банків. Капітал ЦБ.
2	<p>Тема: Походження, функції, основні цілі та напрями діяльності центральних банків. Поняття незалежності та транспарентності центральних банків.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції ЦБ. 2. Поняття незалежності центральних банків. Бельгійська (Брюссельська) конференція 1920 р. – концепція незалежності центральних банків. Показники оцінки незалежності центральних банків: індекс Цукермана та ін. 3. Поняття та суть транспарентності ЦБ.
3	<p>Тема: Національний банк України – історія становлення, правовий статус, керівні органи та організаційна структура.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія становлення Національного банку України. 2. Правовий статус та цілі діяльності Національного банку України. Закон України «Про НБУ». 3. Функції та операції НБУ. 4. Керівні органи Національного банку України: порядок призначення та звільнення. 5. Організаційна структура Національного банку України. Структурні підрозділи НБУ.
4	<p>Тема: Центральний банк – фінансовий агент уряду та банк банків. Сутність банківського нагляду.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ЦБ – банк уряду: касове, кредитне і розрахункове обслуговування. 2. Операції ЦБ з державними цінними паперами.

	<p>3. ЦБ – банк банків і кредитор останньої інстанції. Сутність кредитування (рефінансування) комерційних банків.</p> <p>4. Поняття банківського регулювання та банківського нагляду. Базельський комітет з питань банківського нагляду. Принципи, види та методи банківського нагляду. Особливості пруденційного нагляду.</p> <p>5. Реєстрація та ліцензування комерційних банків. Встановлення нормативу обов'язкових резервів.</p> <p>6. Установлення нормативів діяльності для комерційних банків (капіталу, ліквідності, кредитних операцій, операцій з цінними паперами, валютної позиції).</p>
5	<p>Тема: Сфера монетарного регулювання: грошовий обіг, фінансовий (грошовий) ринок, грошова маса, грошова система та рівень монетизації економіки.</p> <p>1. Грошовий обіг, модель грошового обороту та суб'єкти грошових відносин.</p> <p>2. Грошова маса та її структура за агрегатами.</p> <p>3. Грошова система, її еволюція та види.</p> <p>4. Рівняння Фішера та швидкість обігу грошей: класичний, кейнсіанський та інституціональний підходи.</p>
6	<p>Тема: Сфера монетарного регулювання: грошовий обіг, фінансовий (грошовий) ринок, грошова маса, грошова система та рівень монетизації економіки.</p> <p>1. Грошово-кредитний ринок і процентна ставка як ціна грошей.</p> <p>2. Попит на гроші та фактори, що його визначають.</p> <p>3. Процес формування пропозиції грошей. Депозитний, кредитний та грошовий мультиплікатори.</p> <p>4. Рівень монетизації економіки, взаємозв'язок з грошовим мультиплікатором і мультиплікатором інвестицій (ремонетизаційні та демонетизаційні процеси). Розвиток фінансово-кредитного сектору, банківської системи та інвестиційного ринку.</p>
7	<p>Тема: Теоретичні основи монетарної (грошово-кредитної) політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підхід. Монетарні експансія та рестрикція.</p> <p>1. Поняття та суть монетарної політики.</p> <p>2. Стратегічні, операційні (проміжні) і тактичні цілі монетарної політики.</p> <p>3. Теоретичні аспекти монетарної політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підхід.</p>
8	<p>Тема: Теоретичні основи монетарної (грошово-кредитної) політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підхід. Монетарні експансія та рестрикція.</p> <p>1. Види монетарної політики: Монетарна експансія та монетарна рестрикція.</p> <p>2. Особливості та характеристика стимулювальної монетарної політики.</p> <p>3. Особливості та характеристика стримувальної монетарної політики.</p>
9	<p>Тема: Трансмісійний (передатний) механізм та інструменти монетарної політики.</p> <p>1. Поняття трансмісійного (передатного) механізму монетарної політики.</p> <p>2. Основні канали трансмісійного механізму монетарної політики: процентний, валютного курсу, кредитний, грошовий, цін активів, очікувань.</p>
10	<p>Тема: Трансмісійний (передатний) механізм та інструменти монетарної політики.</p> <p>1. Поняття інструментів монетарної політики, їх види: загальні і селективні, адміністративні і ринкові, дискреційні і недискреційні та ін.</p> <p>2. Регулювання офіційної облікової ставки</p> <p>3. Мінімальні резервні вимоги і особливості їх застосування</p> <p>4. Операції з цінними паперами на відкритому ринку</p> <p>5. Особливості застосування інструментів монетарної політики.</p>
11	<p>Тема: Поняття, види та канали емісії грошей. Політика рефінансування.</p> <p>1. ЦБ – емісійний центр держави. Поняття емісії грошей.</p> <p>2. Види емісії грошей: первинна (безготівкова), вторинна (готівкова).</p> <p>3. Особливості здійснення готівкової емісії.</p>

	<p>4. Канали безготівкової емісії грошей:</p> <p>4.1. Банківський (кредитний) канал емісії грошей,</p> <p>4.2. Фондовий канал емісії грошей,</p> <p>4.3. Валютний канал емісії грошей.</p> <p>5. Політика рефінансування: овернайт, кількісний і процентний тендери, операції прямого і зворотного РЕПО, СВОП-операції, ломбардне кредитування, стаб-кредити та ін.</p>
12	<p>Тема: Платіжний баланс держави. Валютний курс, валютний ринок, мультивалютність, золотовалютні резерви та валютне регулювання.</p> <p>1. Поняття валюти. Валютні цінності. Резервні валюти. Рівень мультивалютності (доларизації) економіки.</p> <p>2. Валютний курс (номінальний та реальний, плаваючий та фіксований).</p> <p>3. Валютний ринок і валютні операції. Світовий валютний ринок (форекс), ринок криптовалют і ринок банківських металів.</p> <p>4. Фактори впливу на валютний курс. Взаємозв'язок із платіжним балансом.</p> <p>5. Платіжний, торговельний та розрахунковий баланс держави.</p>
13	<p>Тема: Платіжний баланс держави. Валютний курс, валютний ринок, мультивалютність, золотовалютні резерви та валютне регулювання.</p> <p>1. Золотовалютні резерви та їх структура</p> <p>2. Валютне регулювання: девальвація, ревальвація, валютні інтервенції та ін.</p> <p>3. Співробітництво з міжнародними фінансово-кредитними організаціями: МВФ, Світовий банк, ЄБРР та ін.</p> <p>4. Еволюція світової валютної системи.</p> <p>5. Фондовий ринок і фондові індекси. Взаємозв'язок з ринком інвестицій та валютним ринком.</p>
14	<p>Тема: Інфляційний механізм та антиінфляційна політика держави. Сутність інфляційного таргетування.</p> <p>1. Поняття інфляції та дефляції. Види інфляції. Характеристика помірної, галопуючої та гіперінфляції.</p> <p>2. Методи вимірювання інфляції: індекси Ласпейраса, Пааше та Фішера.</p> <p>3. Показники сфери цін: індекс споживчих цін (ІСЦ), індекс-дефлятор ВВП та ін.</p> <p>4. Причини інфляції: інфляція попиту та інфляція пропозиції (витрат).</p> <p>5. Соціально-економічні наслідки інфляції.</p> <p>6. Взаємозв'язок між інфляцією, безробіттям та економічним зростанням: кейнсіанський (модель Філіпса) та класичний підходи.</p> <p>7. Антиінфляційна політика держави: монетарні, фіскальні та інституціональні аспекти.</p> <p>8. Суть монетарного, валютного та інфляційного таргетування: особливості застосування.</p>
15	<p>Тема: Становлення та розвиток монетарної політики в Україні. Взаємозв'язок та необхідність координації монетарної та фіскальної політики, вплив на сталий розвиток економіки..</p> <p>1. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку монетарної політики в Україні.</p> <p>2. Інституціональне середовище монетарної політики.</p> <p>3. Взаємодія (взаємозв'язок) монетарної та фіскальної політики: суперечливість цілей.</p> <p>4. Необхідність координації інструментів монетарної та фіскальної політики в системі державного регулювання економіки (актуалізація з 80-х років ХХ ст.).</p> <p>5. Особливості взаємозв'язку та координації монетарної та фіскальної політики в Україні в сучасних умовах.</p>

Зміст завдань для самостійної роботи*

п/п	Назва теми	Кількість
		годин денна ф.н.
1	Тема: Походження, функції, основні цілі та напрями діяльності центральних банків. Поняття незалежності та транспарентності центральних банків. Завдання: опрацювати питання щодо історії виникнення та особливостей функціонування центральних банків у зарубіжних країнах.	4
2	Тема: Національний банк України – історія становлення, правовий статус, керівні органи та організаційна структура. Завдання: опрацювати питання щодо нормативно-правового забезпечення діяльності Національного банку України.	6
3	Тема: Центральний банк – фінансовий агент уряду та банк банків. Сутність банківського нагляду. Завдання: опрацювати питання щодо представлення інтересів держави Національним банком України в міжнародних фінансових організаціях та центральних банках зарубіжних країн, а також здійснення реєстрації й ліцензування, встановлення нормативів діяльності для комерційних банків та здійснення банківського нагляду за їх дотриманням в Україні.	5
4	Тема: Сфера монетарного регулювання: грошовий обіг, фінансовий (грошовий) ринок, грошова маса, грошова система та рівень монетизації економіки. Завдання: опрацювати питання щодо основних показників які використовуються для характеристики сфери монетарного регулювання: грошова маса, грошовий мультиплікатор, динаміка процентних ставок, рівень монетизації економіки, динаміка фондових індексів, активи та капіталізація банківської системи в Україні та зарубіжних країнах.	3
5	Тема: Теоретичні основи монетарної (грошово-кредитної) політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підхід. Монетарні експансія та рестрикція. Завдання: опрацювати питання щодо бачення монетарної політики в Україні крізь призму різних економічних шкіл, теорій, концепцій та еволюції економічної науки в цілому.	3
6	Тема: Трансмісійний (передатний) механізм та інструменти монетарної політики. Завдання: опрацювати питання щодо зарубіжного досвіду застосування інструментів монетарної політики, розглянути «Основні засади монетарної політики в Україні» та річні звіти НБУ за останні 3 роки.	3
7	Тема: Поняття, види та канали емісії грошей. Політика рефінансування. Завдання: опрацювати питання щодо зарубіжного досвіду здійснення емісії грошей та використання її різних каналів, а також особливостей політики рефінансування Національного банку України в сучасних умовах.	6
8	Тема: Платіжний баланс держави. Валютний курс, валютний ринок, мультивалютність, золотовалютні резерви та валютне регулювання. Завдання: опрацювати питання щодо показників які характеризують стан платіжного балансу, валютного ринку, динаміку валютного курсу, рівень мультивалютності (доларизації) та величину золотовалютних резервів в Україні та зарубіжних країнах.	4
9	Тема: Інфляційний механізм та антиінфляційна політика держави. Сутність інфляційного таргетування. Завдання: опрацювати питання щодо основних показників які використовуються для характеристики сфери цін: ІСЦ та індекс-дефлятор в Україні та зарубіжних країнах, а також світовий досвід проведення	6

	антиінфляційної політики та застосування інфляційного таргетування.	
10	Тема: Становлення та розвиток монетарної політики в Україні. Взаємозв'язок та необхідність координації монетарної та фіскальної політики, вплив на сталий розвиток економіки. Завдання: опрацювати питання щодо особливостей правових аспектів координації монетарної та фіскальної політики в зарубіжних країнах.	5
Всього годин		45
*Самостійна робота студентів з дисципліни «Центральний банк і монетарна політика» направлена на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій, підготовку та презентацію завдань до відповідних тем дисципліни. За кожну презентацію, в якій викладено обґрунтовану думку, здобувач може отримати 5 балів. Кількість балів, в яку оцінено виконання дослідницького завдання, може бути зменшена за наступні недоліки: неповна відповідь, порушення логіки викладу матеріалу, недостатня аргументація, обмежене використання довідкових джерел, недбале оформлення. В цілому результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях.		

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Центральний банк і монетарна політика» включає виконання двох індивідуальних завдань, а саме:

1. Одне наукове повідомлення або аналітичний виступ, обравши його тему із запропонованих завдань для самостійної роботи студентів (обсяг – 6-8 сторінок друкованого тексту формату А4 з полями 2 * 2 * 2 * 2 см, шрифт Times New Roman, 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см).

2. Обґрунтовану відповідь у формі презентації на одне із запитань дискусійного характеру (обсяг – 5-10 слайдів).

Дедлайн для виконання ІНДЗ – 15 листопада 2026 року.

Представлення результатів виконання індивідуальних завдань – під час практичних занять. За кожне ІНДЗ, в якому викладено обґрунтовану думку, здобувач може отримати 5 балів. Кількість балів, в яку оцінено виконання дослідницького завдання, може бути зменшена за наступні недоліки: неповна відповідь, порушення логіки викладу матеріалу, недостатня аргументація, обмежене використання довідкових джерел, недбале оформлення.

За виконання двох ІНДЗ без очевидних недоліків здобувач може отримати 10 балів. Кількість балів, в яку оцінено виконання ІНДЗ, може бути зменшена за недотримання методичних вказівок щодо змістовних і формальних вимог.

Методи навчання

Методи формування професійної компетентності:

- вербальні методи (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, консультація);
- наочні методи (презентація, ілюстрація, візуалізація);
- робота з інформаційними ресурсами (навчально-методичною, науковою, законодавчо-нормативною літературою та інтернет-ресурсами);
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн ресурси);
- самостійна робота, у тому числі над ІНДЗ;
- дистанційне навчання з використанням Moodle.

Методи формування практичних умінь і навичок:

- вербальні методи (дискусія);
- наочні методи (розробка та захист презентацій);
- аналіз нормативних документів;
- виконання практичних завдань з переліку завдань для самостійної роботи студентів;
- кейс-метод.

Система контролю та оцінювання

Методи поточного контролю:

- усне опитування, в тому числі експрес-опитування;
- письмове (в тому числі фронтальне) опитування;
- тестування (в тому числі на знання глосарію);
- розрахункові роботи;
- захист результатів виконаних завдань і досліджень.

Форма підсумкового контролю – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожен модуль (опитування, тестування, розв'язання практичних ситуацій), виконання завдань для самостійної роботи – 5 балів. За виконання двох ІНДЗ здобувач може отримати 10 балів. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожен модуль та ІНДЗ. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 (разом – 60 балів).

Загальна (максимальна) кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

З навчальної дисципліни «Центральний банк і монетарна політика» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичне питання з дисципліни, тестові завдання, глосарій і практичну ситуацію (завдання).

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: теоретичне питання (12 балів), 4 тести «правильно-неправильно» - по 2 бали (сумарно 8 балів), визначення 4 термінів - по 2 бали (сумарно 8 балів), практичне завдання (12 балів).

12 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

12 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання практичного завдання.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання практичної ситуації відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання практичного завдання, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання практичного завдання, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання практичного завдання, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компонента до перескладання)

Оцінка передбачає такі знання та вміння:

Оцінка	Знання	Вміння
5 (відмінно) A (90 – 100)	Здобувач вищої освіти: – має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни; – засвоїв знання щодо теоретичних засад діяльності та функціонування центральних банків і монетарної політики; – глибоко розуміє основну літературу та сучасні публікації з проблем діяльності та функціонування центральних банків і монетарної політики.	Здобувач вищої освіти: – вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою; – вміє використовувати додаткову літературу, грамотно викладати програмний матеріал; – дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання; – демонструє навички творчого мислення.

4 (дуже добре) В (80-89)	<ul style="list-style-type: none"> – показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності; – опрацював основну літературу, ознайомився з додатковою літературою, рекомендовану програмою. 	<ul style="list-style-type: none"> – успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без суттєвих зауважень; – вмів використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
4 (добре) С (70-79)	<ul style="list-style-type: none"> – показав достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, має здатність до їхнього поглиблення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності; – опрацював основну літературу, рекомендовану програмою. 	<ul style="list-style-type: none"> – вдало виконав передбачені програмою практичні завдання без критичних зауважень; – здатний використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
3 (задовільно) D (60-69)	<ul style="list-style-type: none"> – має достатні знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю; – ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою. 	<ul style="list-style-type: none"> – виконав практичні завдання в межах програмних вимог; – допускає неточності при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань. – не в повній мірі здатний пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
3 (задовільно) Е (50-59)	<ul style="list-style-type: none"> – має знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, який дозволяє подальше навчання; – ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою. 	<ul style="list-style-type: none"> – виконав практичні завдання в межах програмних вимог; – допускає упущення, неточності та помилки при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань. – не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
2 (незадовільно) з можливістю перескладання FX (35-49)	<ul style="list-style-type: none"> – не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни; – допускає грубі помилки у відповідях; – має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. 	<ul style="list-style-type: none"> – допускає принципові помилки під час вирішення передбачених програмою практичних завдань; – показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.
2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом F (1-34)	<ul style="list-style-type: none"> – не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни; – допускає неприпустимі помилки у відповідях; – має рівень знань, який не дозволяє самостійно оволодіти програмним матеріалом та вимагає додаткового прослуховування дисципліни. 	<ul style="list-style-type: none"> – не вмів вирішувати передбачені програмою практичні завдання; – не вмів орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2							
T1	T2	T3	T4	T5	ІНДЗ	T6	T7	T8	T9	T10	ІНДЗ	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю

1. Поняття та правовий статус центрального банку.
2. Еволюційний та директивний шляхи утворення центральних банків. Історія створення центральних банків різних країн світу. Історія грошей.
3. Основні цілі та напрями діяльності центральних банків. Капітал ЦБ.
4. Функції ЦБ.
5. Поняття незалежності центральних банків. Бельгійська (Брюссельська) конференція 1920 р. – концепція незалежності центральних банків. Показники оцінки незалежності центральних банків: індекс Цукермана та ін.
6. Поняття та суть транспарентності ЦБ.
7. Історія становлення Національного банку України.
8. Правовий статус та цілі діяльності Національного банку України. Закон України «Про НБУ».
9. Функції та операції НБУ.
10. Керівні органи Національного банку України: порядок призначення та звільнення.
11. Організаційна структура Національного банку України. Структурні підрозділи НБУ.
12. ЦБ – банк уряду: касове, кредитне і розрахункове обслуговування.
13. Операції ЦБ з державними цінними паперами.
14. ЦБ – банк банків і кредитор останньої інстанції. Сутність кредитування (рефінансування) комерційних банків.
15. Поняття банківського регулювання та банківського нагляду. Базельський комітет з питань банківського нагляду.
16. Принципи, види та методи банківського нагляду. Особливості пруденційного нагляду.
17. Реєстрація та ліцензування комерційних банків. Встановлення нормативу обов'язкових резервів.
18. Установлення нормативів діяльності для комерційних банків (капіталу, ліквідності, кредитних операцій, операцій з цінними паперами, валютної позиції).
19. Грошовий обіг, модель грошового обороту та суб'єкти грошових відносин.
20. Грошова маса та її структура за агрегатами.
21. Грошова система, її еволюція та види.
22. Рівняння Фішера та швидкість обігу грошей: класичний, кейнсіанський та інституціональний підходи.
23. Поняття та суть монетарної політики.
24. Стратегічні, операційні (проміжні) і тактичні цілі монетарної політики.
25. Теоретичні аспекти монетарної політики: класичний, кейнсіанський, монетаристський та інституціональний підхід.
26. Поняття трансмісійного (передатного) механізму монетарної політики.
27. Основні канали трансмісійного механізму монетарної політики: процентний, валютного курсу, кредитний, грошовий, цін активів, очікувань.
28. Поняття інструментів монетарної політики, їх види: загальні і селективні, адміністративні і ринкові, дискреційні і недискреційні та ін.
29. Регулювання офіційної облікової ставки

30. Мінімальні резервні вимоги і особливості їх застосування
31. Операції з цінними паперами на відкритому ринку
32. Особливості застосування інструментів монетарної політики.
33. ЦБ – емісійний центр держави. Поняття емісії грошей.
34. Види емісії грошей: первинна (безготівкова), вторинна (готівкова).
35. Особливості здійснення готівкової емісії.
36. Канали безготівкової емісії грошей:
37. Банківський (кредитний) канал емісії грошей,
38. Фондовий канал емісії грошей,
39. Валютний канал емісії грошей.
40. Політика рефінансування: овернайт, кількісний і процентний тендери, операції прямого і зворотного РЕПО, СВОП-операції, ломбардне кредитування, стаб-кредити та ін.
41. Поняття валюти. Валютні цінності. Резервні валюти. Рівень мультивалютності (доларизації) економіки.
42. Валютний курс (номінальний та реальний, плаваючий та фіксований).
43. Валютний ринок і валютні операції. Світовий валютний ринок (форекс), ринок криптовалют і ринок банківських металів.
44. Фактори впливу на валютний курс. Взаємозв'язок із платіжним балансом.
45. Платіжний, торговельний та розрахунковий баланс держави.
46. Золотовалютні резерви та їх структура
47. Валютне регулювання: девальвація, ревальвація, валютні інтервенції та ін.
48. Співробітництво з міжнародними фінансово-кредитними організаціями: МВФ, Світовий банк, ЄБРР та ін.
49. Еволюція світової валютної системи.
50. Фондовий ринок і фондові індекси. Взаємозв'язок з ринком інвестицій та валютним ринком.
51. Поняття інфляції та дефляції. Види інфляції. Характеристика помірної, галопуючої та гіперінфляції.
52. Методи вимірювання інфляції: індекси Ласпейраса, Пааше та Фішера.
53. Показники сфери цін: індекс споживчих цін (ІСЦ), індекс-дефлятор ВВП та ін.
54. Причини інфляції: інфляція попиту та інфляція пропозиції (витрат).
55. Соціально-економічні наслідки інфляції.
56. Взаємозв'язок між інфляцією, безробіттям та економічним зростанням: кейнсіанський (модель Філіпса) та класичний підходи.
57. Антиінфляційна політика держави: монетарні, фіскальні та інституціональні аспекти.
58. Суть монетарного, валютного та інфляційного таргетування: особливості застосування.
59. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку монетарної політики в Україні.
60. Інституціональне середовище монетарної політики.
61. Взаємодія (взаємозв'язок) монетарної та фіскальної політики: суперечливість цілей.
62. Необхідність координації інструментів монетарної та фіскальної політики в системі державного регулювання економіки (актуалізація з 80-х років ХХ ст.).
63. Особливості взаємозв'язку та координації монетарної та фіскальної політики в Україні в сучасних умовах.

Зарахування результатів неформальної освіти

У ЗВО діє Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>).

Згідно з ним здобувачам можуть бути зараховані результати неформальної освіти з проблем, які відповідають тематиці дисципліни «Центральний банк і монетарна політика».

Рекомендована література

- основна

1. Адамик Б. Центральний банк і грошово-кредитна політика: Підручник. 2-ге видання, доп. і переробл. Київ: Кондор, 2011. 416 с.
2. Дзюблюк О. В. Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації і ефективності функціонування банківської системи України: монографія: ТНЕУ. 2014. 530 с.
3. Глуценко С.В. Монетарна політика: теоретико-методологічні аспекти: навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2017. 63 с.
4. Про Національний банк України : закон України від 20.05. 1999 р. № 679-XIV, зі змінами
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III зі змінами
6. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII зі змінами
7. Косова Т.Д., Папаїк О.О. Центральний банк і грошово-кредитна політика: Навч. посібник за ред. Косової Т.Д., Папаїки О.О. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 328 с.
8. Крупка М.І. , Андрущак Є.М., Пайтра Н.Г. Центральний банк і грошово-кредитна політика: підручник за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2017. 526 с.
9. Нікіфоров П.О. Теорія та методологія регулювання грошового обігу: монографія. Чернівці: Рута, 2002. 327 с.
10. Нікіфоров П.О., Швець Н.Р. Монетарна політика та банківський нагляд в Україні : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 335 с.
11. Ткач Є.В., Нікіфоров П.О. Фіскальна та монетарна політика: макроекономічний аналіз та інституційне середовище : навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. 2022. 240 с.
12. Ткач Є. В. Проблеми фіскальної та монетарної політики. Управління фінансами: мікро- і макрорівень. Фінанси, банківська справа та страхування. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво : підручник для магістрів за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці, 2021. С. 293-355.
13. Ткач Є. В. Координація фіскальної та монетарної політики в Україні: інституціональний вимір проблем та перспектив Фіскальна та монетарна політика економічного розвитку України : монографія за заг. ред. П.О. Нікіфорова, І.Я. Ткачук. Чернівці: Чернівець. Черн. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. С. 227-240
14. Є.В. Ткач, П.О. Нікіфоров Центральний банк і монетарна політика: методичні рекомендації. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. 2023. 80 с.

- додаткова (допоміжна)

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка. Практикум: навчальний посібник. Київ. Знання. 2010. 550 с.
2. Дзюблюк О.В., Адамик Б.П., Балянт Г.Р. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: монографія за ред. О.В. Дзюблюка. Тернопіль: Вектор. 2012. 355 с.
3. Даниленко А.І. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика України: проблеми та шляхи посилення взаємозв'язку. Монографія за ред. А.І. Даниленко. Київ. НАН України. 2010. 456 с.
4. Катан Л.І., Демчук Н.І., Бабенко В.Г., Т.О. Левада. Банківська система: навч. посібник за ред. І.М. Мазур. Дніпро: Пороги. 2017. 444 с.

5. Нікіфоров П. О., Ткач Є. В., Режим прямого таргетування інфляції у монетарній політиці НБУ: досвід застосування та оцінки. *Науковий вісник Чернівецького університету : Економіка: зб. наук. праць*. 2022. Вип. 835. С. 40-47.
6. Нікіфоров П. О., Ткач Є. В., Ткач С. В., Грешко Р. І. Макроекономічна картина світу: навчальний посібник. укл. *Чернівці. ЧНУ ім. Ю. Федьковича*. 2012. 172 с.
7. Про національну безпеку України : закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII
8. Ткач Є.В., Ткач С.В. Взаємозв'язок монетарної та фіскальної політики в макроекономічних умовах України: ретроспективний аспект. *Хмельницький. Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 1 (266). С. 87-95.
9. Ткач С.В. Ткач Є.В. Причини та наслідки валютно-курсової динаміки в Україні. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Серія "Економіка"*. 2014. вип. 8 (161). С. 81-85.
10. Ткач Є.В., Ткач С.В. Валютно-курсова стабільність в Україні: тенденції ризику і перспективи. *Світ фінансів*. 2012. №2. С.142-146.
11. Ткач Є. В. Особливості взаємозв'язку монетарної та фіскальної політики в макроекономічних умовах України. Сучасні тенденції інституціональних трансформацій фінансової системи України. кол. монографія за заг. ред. П.О. Нікіфорова. Чернівці. *Чернівецький нац.ун-т*. 2018. С. 227-248.
12. Ткач Є.В., Ткач С.В. Макроекономічна політика крізь призму генезису економічної науки. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції (20 березня 2018р.), м. Чернівці: *Чернівецький нац.ун-т*. С. 55-58.

Посилання на інформаційні ресурси

1. Аналітика: Міжнародний центр перспективних досліджень: *веб-сайт*. URL: <http://icps.com.ua/>
2. Дані та аналітика : Міністерство фінансів України : *веб-сайт*. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
3. Законодавство України : Верховна рада України : *веб-сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
4. Звітність : Державна казначейська служба України : *веб-сайт*. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
5. Статистика : Національний банк України : *веб-сайт*. URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Статистична інформація : Державна служба статистики України : *веб-сайт*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Bureau of Economic Analysis. URL: <https://www.bea.gov/>.
8. Government Finance Statistics / International Monetary Fund. URL: <https://data.imf.org/?sk=89418059-d5c0-4330-8c41-dbc2d8f90f46&slid=1435762628665>.
9. OECD. (2020). Revenue Statistics 2020. Paris: OECD Publishing, 2020. URL: doi.org/10.1787/8625f8e5-en
10. Opencorporates.com. URL: <https://opencorporates.com/>.
11. Open budget : Державний веб-портал бюджету для громадян. URL : <https://openbudget.gov.ua/>
12. UN Comtrade Database / United Nations. URL: <https://comtrade.un.org/>
13. World Development Indicators. URL: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики академічної доброчесності студентами при вивченні навчальної дисципліни «Центральний банк і монетарна політика» регламентується такими нормативними документами:

1. Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdab4/pravylya-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>

2. Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1e0b1/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

3. Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
<https://www.chnu.edu.ua/media/jx1b10z1/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

Згідно з ними здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, у тому числі засобами штучного інтелекту, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.